

CONTRADICCIONS I ERRORS EN POLÍTICA INTERNACIONAL

El Polisario contra el govern espanyol

L'atac del Front Polisario contra un pesquer i una patrullera espanyols en aigües de la costa sahariana ha obert un debat sobre les inconcrecions en l'àmbit polític internacional del govern espanyol.

J. Sanmartí

El metrallament del pesquer «Junquito» i de la patrullera «Tagomago» els dies 20 i 21 de setembre, acció que provocà la mort d'un caporal de la marina i d'un pescador i diversos ferits, és un d'aquells incidents que temen tots els governs del món, perquè mostra tot un reguitzell de contradiccions i de falles, sovint molt desagradables, de la seva política interna i exterior. Això mateix fa que la solució sigui habitualment molt complicada i que, al capdavall, no satisfaci ningú.

En el cas a què ens referim les preguntes comencen per la posició del pesquer «Junquito» a una milla de la costa, quan la distància «recomanada» és de dotze milles pel cap baix. Diuen que els pesquers de la grandària del «Junquito» treballen millor arrecerats a la costa i que ho solen fer, malgrat la imprudència que això significa. Possiblement, els pescadors del «Junquito» interferiren sense voler una operació de desembarcament d'armes per al Front Polisario, i un escamot guerriller que havia de transportar les armes el metrallà des de terra. La patrullera «Tagomago», que féu cap al lloc per auxiliar els pescadors, també fou atacada, unes hores més tard, amb trets de metralladora pesant i amb coets, que mataren un caporal artiller. La versió posterior del Polisario fou que els moviments i la posició d'ambdós vaixells coincidiren amb les dels vaixells marroquins que vigilen la zona.

L'explicació no és gaire creïble, però les altres alternatives són que la patrulla polisària actuà pel seu compte amb lleugeresa, o bé —cosa la més probable— que els guerrillers tenen instruccions d'atacar *tots* els vaixells que s'acosten a la riba atlàntica, a fi

A l'esquerra, González amb Hassan II. Dalt, Guerra, amb el ministre algerià d'Indústria. Baix, guerrillers del Front Polisario.

de demostrar internacionalment la seva capacitat de controlar una sortida al mar, al sud de Dahkla. De fet, naus de diverses nacionalitats i diversos tipus han estat metrallades en diverses ocasions pel Polisario en aquells indrets.

¿Què hi pot fer la Marina?

L'enutjós incident plantejà de retruc un altre problema: la capacitat dissuasòria i de resposta de la Marina de guerra espanyola en circumstàncies d'aquesta mena. És evident que, almenys, als polisaris, la presència de

vaixells de guerra espanyols no els fa fer enrere del seu objectiu principal: demostrar el seu domini de les aigües costaneres a la franja litoral al nord de la frontera mauritana. I per a això en tenen prou amb una bona posició estratègica (el capità del «Tagomago» es justificà dient que no havia vist l'agressor), una metralladora pesant i un llançacoets: la patrullera es veié obligada a fugir davant la «superioritat artillera» dels polisaris, segons reconegué el capità espanyol. Sense oblidar, és clar, el factor sorpresa, que els guerrillers polisaris utilitzen lògicament a la perfecció a les seves accions bèl·liques.

El fet és que l'atac al «Tagomago» situà la Marina espanyola en una posició molt poc aïrosa i el comandament militar (a través dels pescadors canaris i de declaracions extraoficials) respongué tal com sol fer sempre: culpant el govern central de la precarietat dels seus mitjans, de manca d'instruccions concretes, de cercar solucions polítiques a costa dels militars, i de permetre que «una greu agressió a la Marina» quedi sense càstig. Les acusacions tenen una certa base, però al mateix temps són el

marc ideal per a caure en el parany de «la política de la canonera», detall obertament colonial. Si més no, a una Marina de guerra amb problemes causats pel procés de reconversió de la seva plantilla i per la retallada al seu programa de rearmament, només li faltava aquesta.

Prudència per guanyar temps

Tanmateix, el pitjor maldecap per al govern central fou, evidentment, la vessant política i diplomàtica de l'afer. La prudent tàctica seguida per les autoritats espanyoles, de primer

per conèixer els autors de l'atac i, després, per recuperar els set mariners (sis de vius i un de mort) permeté sobretot guanyar temps, deixar reposar la crispació i revisar la situació amb els governs de la zona. La concentració de ministres d'afers estrangers a l'ONU durant els darrers dies de setembre permeté a l'espanyol Fernández Ordonez, i al mateix Felipe González, dur les gestions d'una manera discreta i ràpida. Les consultes es desenvoluparen especialment en dos sentits: què dirien els algerians, si el govern espanyol adoptava represàlies serioses contra el Front Polisario, i com reaccionarien els marroquins si eren acceptades les excuses formals dels saharians i es renunciava a les represàlies.

El PSOE, el Front Polisario i el Tercer Món

Des del 1982, l'administració socialista canvià la política tradicional d'equilibri al Magrib per una política globalitzadora o regional, a l'estil francès o nord-americà. Els anteriors governs espanyols creien que els enfrontaments creuats entre Algèria, el Marroc, Mauritània, Líbia, Tunis i la RASD (República Àrab Sahariana Democràtica) afavorien les posicions espanyoles i que, en primer lloc, descongestionaven la pressió marroquina sobre Ceuta i Melilla. Els socialistes, en canvi, sostenen que la diplomàcia espanyola s'ha de sostreure dels envitricollats conflictes regionals i s'ha de mantenir en una línia d'amistat amb totes les potències nord-africanes. Això tingué un preu: les relacions amb el Front Polisario,

que entre 1982 i 1985 empitjoraren substancialment.

Aquestes relacions eren, en certa manera, la finestra del PSOE al tercer món, política molt grata als líders socialistes quan eren a l'oposició. El reconegut pragmatisme de Felipe González li féu fer, però, una altra giragonsa: l'estrenyiment de les relacions amb l'OTAN i la CEE allunyà els interesos espanyols dels del tercer món, i, per tant, el Front Polisario deixà de ser la nina dels ulls dels governants socialistes. Però no de tots ells, car un nucli encapçalat pel vicepresident Alfonso Guerra conservà una certa fidelitat a la vella amistat sahariana, i, si bé no reeixí a l'hora de permetre la instal·lació d'una representació diplomàtica a Madrid, aconseguí de mantenir-hi els contactes oficials i, fins i tot, millorar-ne una mica les relacions, especialment a l'ONU i als organismes dependents.

No cal dir que l'incident del «Junkito» torna a obrir les discussions dins el PSOE entre el lobby polisari i els partidaris d'allunyar-se d'aquesta formació, malgrat que la pugna es porta amb una gran discreció. En el moment d'escriure aquestes ratlles no hi havia encara una reacció definitiva del govern espanyol que permetés veure el gir final del cas, ja que s'estava esperant el retorn dels pescadors. Els portaveus del Polisario opinaren, mentrestant, que les represàlies serien impossibles, atés que, des del 1982, el Polisario no ha rebut «ni una aspirina» del govern espanyol.

De qualsevol manera, l'incident forní l'oposició de noves cartes polítiques que palesen, una altra vegada, el gran drama del PSOE, és a dir, les seves enormes contradiccions entre la política desenvolupada a l'oposició i l'actual al govern. Tenen tota la raó del món aquells qui critiquen el govern i afirmen que el PSOE paga ara les incoherents irresponsabilitats de llavors. En conseqüència, a la Coalición Popular, li bastà l'afer al Congrés de Diputats per poder insistir davant l'opinió pública en aquestes contradiccions i treure'n la conseqüència natural: un govern que canvia de parer en aquests assumptes pot fer-ho també en qualsevol altre. És, al capdavant, un govern presoner de les seves pugnes internes i de les lluites entre el sector pragmàtic i el doctrinal. La Coalición Popular es permeté, fins i tot, el luxe de quedar bé, en permetre que el debat s'ajornés fins que els sis pescadors canaris fossin a casa seva. □

